

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de heer E. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

datum Maastricht, 19 november 2024

onderwerp Passend maatwerk voor de Limburgse onderwijsstructuur

Geachte minister Bruins,

Limburg heeft een sterke internationale oriëntatie door de ligging aan de grens met België en Duitsland. Voor onze onderwijsinstellingen betekent dit dat circa 70 procent van de thuismarkt zich binnen een straal van 100 tot 150 kilometer in het buitenland bevindt. In de Kamerbrief over internationale studentenstromen van 15 oktober jongstleden gaat u in op de aanscherping van het voorgestelde beleid om de instroom van internationale studenten verder te beperken. Voorafgaand aan de behandeling van de OCW-begroting vragen wij aandacht voor maatwerkafspraken voor ons Limburgse onderwijslandschap, omdat het voorgestelde beleid het fundament raakt van onze regionale welvaart, leefbaarheid en economische ontwikkeling.

Ecosystemen voor (eu)regionaal talent

In Limburg werken we aan brede welvaart door samen te werken met de overheid, het bedrijfsleven en kennisinstellingen in een grensoverschrijdende context, waarbij we euregionaal alle talent hard nodig hebben. Tijdens uw bezoek aan Limburg op vrijdag 18 oktober 2024 heeft u inzicht gekregen in hoe wij deze gezamenlijke aanpak in de praktijk brengen aan de hand van enkele voorbeelden:

1. In onze grensregio wordt in samenwerking met vijf euregionale onderwijsinstellingen gewerkt aan een trinationaal curriculum. Trinationaal onderwijs bereidt studenten uit de drie verschillende taalggebieden in de Euregio Maas-Rijn voor op de (eu)regionale arbeidsmarkt.
2. In Heerlen wordt het grootste Urban Living Lab ter wereld opgezet met onderwijs en onderzoek met aandacht voor het verbeteren van de kwaliteit van leven in samenwerking met euregionale onderwijspartners.
3. De Brightlands Chemelot-campus in Sittard-Geleen heeft de innovatielabs waar mbo, hbo- en wo-studenten samenkomen om een bijdrage te leveren aan de ambitie in 2050 de eerste circulaire chemie- en materialensite van Europa te zijn.
4. In Noord- en Midden-Limburg wordt gewerkt aan praktijkgericht onderwijs en onderzoek samen met regionaal MKB om mbo- en hbo-studenten op-, om- en bij te scholen en tevens de doorstroom van mbo-studenten naar het hbo te bevorderen bijvoorbeeld in de agrifood-sector. In Zuid-Limburg op de thema's biodiversiteit, water en bodem.
5. Daarnaast bereiden euregionale onderwijs- en kennisinstellingen zich voor op de komst van een Einstein Academy ten behoeve van de Einstein Telescope waarbij we gebruikmaken van de grens als kans voor de provincie Limburg.

Al met al verschillende broedplaatsen in Limburg voor (eu)regionaal talent, waar vraag en aanbod elkaar ontmoeten en waar grensoverstijgende thema's gezamenlijk met instellingen uit de Euregio worden opgepakt. Voor het bedrijfsleven is er behoefte aan samenwerking met sterke, internationaal georiënteerde onderwijsinstellingen om talent aan te trekken en innovatie te bevorderen. Dit draagt bij aan een solide basis voor de sociaal-maatschappelijke en economische ontwikkeling van de regio en versterkt uiteindelijk de brede welvaart.

Demografische uitdagingen

In het Draghi-rapport wordt benadrukt dat lidstaten aanzienlijke investeringen moeten doen in fundamenteel onderzoek, innovatie en onderwijs om het concurrentievermogen van Europa te waarborgen. De nauwe samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs heeft onze regio naar de top 40 van meest innovatieve regio's in Europa gebracht en gepromoveerd tot innovatieleider op het Regional Innovation Scoreboard. De Provincie Limburg blijft zich daarmee positioneren als voorloper in innovatie, maar staat de komende jaren voor demografische uitdagingen met een afnemend aantal jongeren en een vergrijzende bevolking. De voorgestelde generieke, nationale maatregelen zullen een versterkend negatieve impact hebben op het sociaalmaatschappelijk en economische domein in Limburg.

In het interdepartementale beleidsonderzoek *Talent op de juiste plek* van afgelopen voorjaar wordt aangegeven dat op grond van demografische ontwikkeling de geprognosticeerde hbo-instroom in Limburg in de periode 2013-2033 de grootste terugloop van heel Nederland kent. Ook blijkt uit het Berenschot-rapport over krimpregio's dat investeren in samenwerking tussen mbo-instellingen, vso's, hbo-instellingen en bedrijven essentieel is om de gevolgen van krimp in dunbevolkte regio's met lange reistijden het hoofd te bieden en de leefbaarheid in de regio te behouden. Daarnaast toont het onderzoek van Panteia aan dat het beperken van internationale studenten directe en grote gevolgen heeft voor zowel de Limburg onderwijsinstellingen als de regio. Concreet betekent het dat binnen één regeerperiode het verdienvermogen van Limburg met één miljard euro daalt en dat er een structureel verlies ontstaat van 4500 banen in de regio. Door deze situatie moeten kennisinstellingen investeringen in innovatieve initiatieven in Limburg stopzetten, waardoor de innovatiekracht en concurrentievermogen van onze regio en Nederland sterk onder druk komt te staan.

Als we kijken naar 'Elke regio telt,' het initiatief van het Rijk om de kwaliteit van leven, wonen en werken in Nederland te verbeteren, constateren we dat dit met de voorgenomen maatregelen niet geldt voor Limburg. Integendeel: de kabinetsplannen schaden juist de economische en sociale ontwikkeling van Limburg. De Provincie Limburg moet over grenzen heen kijken om de leefbaarheid in de regio te vergroten en de krapte op de arbeidsmarkt op te vangen. We bevinden ons in het hart van de Euregio waar diverse taalgieden en culturen samenkomen, waardoor meertalig onderwijs onmisbaar is om euregionale kansen te verzilveren en een brugfunctie te zijn naar Europa. Als regio nemen wij gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het bieden van voldoende huisvesting en het stimuleren van initiatieven om de Nederlandse taalvaardigheid van studenten en kenniswerkers te verbeteren. Daarbij willen we expliciet benoemen dat dit gebeurt zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit of beschikbaarheid van onderwijs voor onze Limburgse jeugd.

Wij – regionale overheden, bedrijfsleven, vakbonden en zorg- en onderwijsinstellingen - roepen u, als bewindspersoon van OCW, dan ook met klem op tot het volgende:

- Erken de regionale verschillen en houd rekening met de unieke kansen en uitdagingen in onze regio, zodat generieke wet- en regelgeving niet de brede welvaart en economie van onze regio beperkt.
- Pas maatwerk toe en stem beleid af op de specifieke kenmerken en behoeften van onze grens- en krimpregio, waarbij de grensligging en de tekorten op de regionale arbeidsmarkt al voldoende reden is voor het toestaan van anderstalig onderwijs.
- Zorg voor experimenteerruimte om trinationale samenwerking en curricula tussen de grensoverschrijdende kennis- en onderwijsinstellingen (mbo-hbo-wo) uit te bouwen.

Wij willen graag samen met u verder bouwen aan de welvaart van het hele land en daarvoor gaan we graag met u in gesprek om, vanuit het perspectief van de grensregio, afspraken te maken over de geschikte aanpak voor de verdere groei van Limburgse economie met als belangrijke partner de Limburgse onderwijsinstellingen. Deze onderwijsinstellingen zijn namelijk cruciaal voor het versterken van de sociaal-maatschappelijke en economische innovatiekracht in onze regio, waarmee deze instellingen in samenwerking met ons kunnen blijven bijdragen aan de (door)ontwikkeling van de Brightlands campussen, de vergroening van de chemie en het realiseren van de geschikte randvoorwaarden voor de komst van de Einstein Telescope.

Hoogachtend,

De Gedeputeerde van de Provincie Limburg, Elianne Demollin-Schneiders,

De Burgemeester van de gemeente Venlo, Antoin Scholten,

De Burgemeester van de gemeente Sittard-Geleen, Hans Verheijen,

De Burgemeester van de gemeente Weert, Raymond Vlecken,

De Burgemeester van de gemeente Heerlen, Roel Wever,

De Burgemeester van de gemeente Maastricht, Wim Hillenaar,

De Burgemeester van de gemeente Roermond, Yolanda Hoogtanders,

Interim algemeen directeur LIOF, Jeroen Walraven,

Algemeen voorzitter MKB-Limburg, Martijn van Helvert,

Voorzitter Limburgse Werkgeversvereniging, Ron Coenen,

CEO Brightlands Chemelot Campus, Astrid Boeijen,

CEO Brightlands Greenport Campus, Ingrid Vermeer,

CEO Brightlands Maastricht Health Campus, Jan Cobbenhagen,

CEO Brightlands Smart Service Campus, Walter Pijls,

Voorzitter Raad van Bestuur Zuyderland, David Jongen,

Voorzitter Raad van Bestuur SJC Weert, Gertjan Kamps,

Voorzitter van Raad van Bestuur MUMC+, Helen Mertens,

Voorzitter Raad van Bestuur Viecurie, IJsbrand Schouten,

Voorzitter Raad van Bestuur Laurentius, Luc van den Akker,

Voorzitter College van Bestuur Zuyd Hogeschool, André Postema,

Voorzitter College van Bestuur Yuverta, Cyrille van Bragt,

Lid College van Bestuur Fontys Hogeschool, Frans Möhring,

Voorzitter College van Bestuur VISTA college, Jeanette Oostijen,

Voorzitter College van Bestuur Open Universiteit, Nicole Ummelen,

Vicevoorzitter College van Bestuur HAS Hogeschool, Patrick Cramers,

Voorzitter College van Bestuur Gilde Opleidingen, Peter Thuis,

Voorzitter College van Bestuur Universiteit Maastricht, Rianne Letschert.